

EPERJESI LAPOK

Előfizetési árak:
 Egész évre . . . 12 K.
 Félévre 6 K.
 Negyedévre . . . 3 K.
 Hirdetési díj: Egyhasábos
 petilsor egyszeri hirdetése
 15 f. Közlemények sora 40 f.

**POLITIKAI, TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI,
 KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP**

Szerkesztőség és
 kiadóhivatal ::
Kósch Árpád
 könyvnyomdája
 Eperjes, Fő-u. 59.
 :: Telefon-szám 16. ::

**Az Eperjesi Széchenyi-körnek, az Eperjesi Magyar Védőegyesületnek
 és az Eperjesi Kereskedők Társulatának hivatalos közlönye.**

A magyar békeprogramm.

A delegációk mostani ülései különösen jelentőségteljesek voltak, mert a fegyverszünet és az esetleg meginduló béketárgyalások jegyében folytak le. A béketárgyalásokra a magyar delegáció természetesen meg akarta rakni a külügyminiszter farsolyát a magyar szempontokkal. Nem mondták, de a magyar delegátusok úgy beszéltek, hogy ha én lennék a magyar megbízott, akkor ezeket és ezeket a szempontokat érvényesíteném a béketárgyalásokon. És a legsúlyosabb, legkomolyabb magyar férfiak beszédeiből lesűrődött a magyar békeprogramm, amely olyan egyszerű, olyan világos, annyira természetes, hogy igazán könnyű lesz érvényt szerezni számára a béketárgyalásokon.

Ennek a békeprogrammnak élén természetesen az a követelmény áll, hogy Magyarország területi integritása, állami egysége, nemzeti jellege vitán kívül áll; ezeket a kérdéseket semmiféle areopag ítélete alá nem bocsátjuk. Ez a mai hadihelyzet mellett természetes és magától értetődő, mert hisz ez volt a magyar békeprogramm legelső követelménye akkor is, mikor az orosz Bártfán, a szerb a Szerémségben és a román Segesvár táján járt.

Olyan magyar politikus, de olyan magyar polgár sincs, aki az ország integritása dolgában alkudozást ismerne.

Ez áll az ország egységére is. Korosec és Stanek úr kedvéért ép oly kevéssé hajlandó bárki is az ország egységét feláldozni, mint Wilson vagy Trocky kedvéért. Ez magában foglalja azt a természetes következményt is, hogy a magyar állam polgárainak minden ügyüket közvetlenül a magyar állammal kell rendezniök. Osztrák vagy ententebeli közvetítők közreműködése, közvetítése nélkül.

Ez a magyar békeprogramm legelső követelménye. Ezenfelül azonban tényleg nem akar annexiót a magyar külpolitika. Azt már idősebb Andrássy megmondta, hogy mi területileg nemzetiségileg szaturálva vagyunk s nem kívánjuk azt a szerencsét, hogy szomszédaink nagyobb területeit is ami kormányzatunk, ami közigazgatásunk alá vonjuk. A magyar külpolitika 1867. óta a legnagyobb mértékben békés és konzervatív éppen azért, mert nem áll érdekében a háború, nem áll érdekében, mert a hódítás nálunk nem nemzeti érdek. Annexió nem kell és e tekintetben egyetértünk az orosz forradalommal, sőt ha úgy tetszik, Stockholmmal is. Elfogadjuk az annexió nélküliség elvét és csak azt tesszük hozzá,

hogy azt az elvet nem szabad dogmatikusan alkalmazni. El lehet képzelni, hogy *megegyezés útján* bizonyos határkiigazítások történnek. *Andrássy* és *Tisza* példa gyanánt a Lovcsent emlegették. Ez is mutatja, hogy nem egyoldalú magyar szempontok szerint igazodunk, mert hisz a Lovcsen megszerzése nem is magyar, hanem osztrák érdek. Az ilyen méretű és természetű határkiigazításokat még a legorthodoxabb szociáldemokrata sem tekintheti annexióknak és azt a politikát, amely ilyen célokat követ, igazán nem lehet imperialista politikának nevezni.

A lengyel kérdésben a magyar külpolitika elismeri a lengyel nép azon jogát, hogy sorsát, jövőjét, elhelyezkedését, kormányformáját, politikája irányát önmaga állapítsa meg. Ha a lengyel nép perszonális uniót akar Magyarországgal, ha katonai konvenciót akar velünk, ha gazdaságilag ránk akar támaszkodni, ezt a magyar nép örömmel látja. A magyar nép csak azt kívánja, hogy a monarchia és Lengyelország kapcsolata olyan legyen, amely Magyarország paritásos helyzetét a dualista monarchiában nem fogja érinteni.

A magyar békeprogrammiban igen előkelő helyet foglal el az a követelmény, hogy az olaszok vonuljanak ki Valonából.

TÁRCA.

Korabinsky — Eperjesről.

(Három cikk.)

Írta: dr. Horváth Ödön.

II.

A városról és vidékéről adott rövid helyrajzi adatok után Korabinsky időrendben összevont történeti áttekintést is kíván nyújtani az ősi város érdekes multjából.

A város neve az „eper“-től ered, mely ezen a vidéken bőven terem, úgy hogy Finzitz, akinek uralma idáig terjedt, ezt a gyümölcsöt annyira kedvelő feleségének a számára kezdetben egy kéjlakot építtetett, mígnem idővel a házak elszaporodtak. Azonban más elbeszélést is lehet erre vonatkozólag hallani. Azt, hogy II. (vak) Béla király, Boricsnak a veszedelmes felkelése alkalmakor országos ügyekben erre a vidékre jött s mikor kocsijából kiszállott és egy zöld dombnak az oldalán pihent: kezeivel maga körül tapogatózva, egész bokrétányi érett epert talált. Így ennek a magyar neve szolgált alkalmul a város elnevezéséhez. A város címerében levő eper is ennek a megerősítésére szolgálna okul, de az újabb, semhogy benne bizakodni lehetne.

A városnak a keletkezését a XII. századba, az 1150. körül való időre teszik. Ekkor II. Géza

népes német telepítvényt telepített ide és a szomszédos vidékre. 1247-ben Eperjes már jelentékeny helység. 1288-ban egy karmelita-zárdát építettek itt, amely nagy hírre emelkedett. Fekvése azonban ismeretlen, mert a ferencrendiek és a minoriták zárdái újabb alapítások.

Mikor I. Károlynak 1301-ben az ellenes László lengyel király miatt ezen a vidéken sok dolga volt s 1308-ban Sáros várát, amely az egykori nádor Trencsényi Máténak volt a birtokában, megszállta: az eperjesiek ezekben az összes viszálykodásokban résztvettek s bebizonyították úgy hűségüket, mint vitézségüket. 1374-ben I. Lajos Eperjest királyi várossá tette s 1394-ben azt falakkal vették körül. 1400-ban a város kegyúri jogot nyert a Szent Miklós-templom felett s erre az időre esik tekintélyének és jogainak kezdete is. 1407-ben Zsigmond az ő királyi városának nevezi s azt még jobban falakkal és sáncokkal védve, népességéről is gondoskodni kívánt, amennyiben vármegyeszerte hírül adatta, hogy a jobbágyok, a költözködési díjnak előbb való lefizetése mellett, ebbe a városba vonuljanak. 1435-ben, királyi parancsra, a város közelében két malmot szüntettek meg s ezzel egyidejűleg a városi árkot töltötték ki és az árok-utcát építették. Így a malomárkot a városhoz közel vezették tovább. Éppen az ez ügyben kelt királyi levél engedte meg a városnak a hetivásárok tartását is.

1434-ben a király a várost az egész országban vámmentesé tette s ehhez azután Ulászlónak kiváltságlevele is járult, mely szerint a polgárok is a maguk árúit vámmentesen vihették Krakóba. 1445-ben Giskra adott ki — Kassáról keltezett — védőlevelet a városnak. 1453-ban az uralkodásra jutott utószülött Ulászló a városnak új címet adott; mígnem 1458-ban Mátyás lépvén a trónra, Giskra kénytelen volt az ő városából, Zólyomból, Eperjesre írni, hogy polgárainak érzelmeit az új király iránt hangolja. 1490-ben, egy egyezés folytán, János Albert, Ulászlónak a testvére, kapta Eperjest, Szebent és Sáros várát. 1494-ben pedig Ulászló jelenlétével tisztelte meg a várost, amelynek falát ekkor több helyen kijavították és megerősítették s különösen az alsó kapunak az építését teljesen befejezték, amit a rajta levő felirat is bizonyít. 1508-ban a király, a városnak hűségéért és jó magatartásáért, különös előjogként megengedte a vörös viasznak — pecsétéin való — használatát. 1512-ben a karmeliták zárdáját különös szabadságokkal ajándékozta meg. 1514-ben pedig megengedte az András-napi vásárnak a tartását. 1516-ban a felsőmagyarországi városoknak katonákat kellett kiállítaniok a török ellen. Kassa 115 embert, Lőcse, Bártfa, Eperjes, Szeben együttesen szintén ugyanannyit volt állítandó. Egy pénzbeli egyezés folytán azonban Lőcse jó régi éremben

Az Adria a mi számunkra az egyetlen út a világforgalom, a tengerek felé és sohasem nyugodnánk bele, hogy Olaszország Valona és Otranto egyidejű birtoklásával bármikor elzárhassa előlünk a Földközi-tengert és ezzel az egész tengeri forgalmat. Olaszországgal szemben annyi kézizálog van a kezünkben, hogy a valonai és az albán-kérdés kielégítő rendezése minden különösebb nehézség nélkül elképzelhető.

A magyar békekövetelmények között szerepel az is, hogy jövőd szomszédaink ne legyenek, ne lehessenek a Magyarország és a monarchia ellen való izgatás fészkei. Ezt követeltük Szerbiától 1914. júliusában és alkalmasint erre célzott gróf Tisza István is, amikor Romániáról szólva azt mondta: „Meg kellene szerezni azokat a garanciákat, melyek elégtételt és megtorlást nyújtanak, ha a jövőben netalán megint olyan jelenségek mutatkoznak Romániában, amelyek biztonságunkat veszélyeztetik.” Ugyanez áll természetesen Szerbiára is.

Ezek voltak a legfontosabb szempontok, amelyeket a béke kérdésében magyar részről felvetettek és érvényesítették. Megítélheti belőlük barát és ellenség, hogy mi defenzív célokat követünk és a háborúnk útja ma is önvédelem.

(A MAGYAR FIGYELŐ-ből.)

Ipari elmaradottságunk okai.

Írta: Stark Zsigmond gépészmérnök.

II.

A huszadik százév a találmányok korszaka, mondhatnók a technika uralkodó kora. Az emberiség létezése óta nem volt egyetlen egy nagy momentum sem, mely a kulturnemzetekre egyetemlegesen nagyobbserű átalakító hatással lett volna, mint a technikának, főképen pedig a géptechnikának bámulatra ragadó fejlődése. A gőzgépek, a lokomotív, az elektromosvilágítás és -erőátvitel, a telegráfia, telefonía, a

Röntgen-sugár, a rádium, a drótnélküli hang- és energia-átvitel, az aeroplán és a megszámlálhatatlan milliónyi munkagép, eszköz és készülék, melyek létezésüket alig száz éve emberi geniek küzdelmének köszönhetik, nemcsak a kultüremberek egész életmódjára, hanem gondolat- és érzelmvilágára oly óriási befolyással voltak, hogy az egész világfelfogást és társadalmi rendet alapjában megváltoztatták és kiforgatták.

Amely ország a technika ezen úgyszólván villámszárnyain haladó fejlődésével lépést nem tarthatott, nemcsak gazdaságilag hanyatlott, hanem szellemi téren is degenerálódott.

Azonban az immár negyedik éve dúló háború megmutatta, hogy a csodálatosan fejlett technika vált az emberek rettenetes szenvedéseinek kútforrásává! A technika vívmányai lerombolták a technika alkotásait! A nemzetek kulturáját az ágyú és a lövészárkok kínai fallal választotta el egymástól! A legveszedelmesebb emberi alkotások: a puskapor, dynamit, ekrazit, titánit, fojtógáz és sok egyéb pusztító anyag lön úrrá az emberi cselekvések felett! A kémia győzedelmeskedett a fizikán! A béke leghatalmasabb vívmányai: a gőzgép a rabszolgaság tulajdonképeni felszabadítója, a vasút a kultürenepek összekötő acélpántja, a villamosság a föld összes energiáinak kiaknázó forrása, a telegráfia és telefonía a tér és idő legyőzője, a repülőgép az embernek a föld rögétől való felszabadítója ma, sajnos, mind, mind az emberi öldöklés szolgálatában állanak!

Visszatérve a béke korszakára, csak most érezzük igazán, hogy mennyire elmaradtunk mi szegény magyarok még a modern technikától! A mi parasztjaink még nemrég úgyszólván maguk húzták az ekéjüket, mint a nomád népek ezer évvel ezelőtt, kisiparosaink a közelmúltban is úgy robotoltak kézi erővel, mint hajdanában, mialatt odakünn a hajnalhasadó nyugaton már az ég felé tört a geniek hatalma!

Még nem régen a gazdag nyugaton a technikai fejlődés sasszárnyakon törtetett előre, mindenüvé áldást és jólétet szórva, addig idehaza a szegény tehetetlenség és a nyomorgó tétlenség ádáz ragálya pusztított és ölt!

Míg a nyugaton a béke korszakában ernyedetlen, megállapodás nélküli gigászi fellendülés mutatkozott minden téren, addig mi tovább is

kanászkodtunk és perlekedtünk! Amott eredményes munka, állandó gazdasági fejlődés, itt nálunk századok óta tartó hatalmi viszály úgypolitikai, mint társadalmi téren és közjogi kérdéseken való szünetlen rágódás és kérődzés! Ez emésztette föl erőnket és vagyonunkat!

A takarékossgot, a számító, józan életet nem ismertük; a nyugodt latolgatásnak, a megfontoló körültekintésnek híjjával voltunk, kalkulálni nem tudtunk, a kínálkozó alkalmakat és helyzeteket kihasználni nem tudtuk; hiányzott belőlünk a szervezőtehetség, a kitartás, a szenttelen nyugalom. Szerettük a kényelmet, a fáradság, gond és megerőltetés nélküli munkát.

Minden könnyelműségünk mellett nem mertük sem testünk épségét, sem vagyonunkat komoly dolgokra kockára tenni. Nem volt bennünk vállalkozói szellem, merni-akarás és kellő szaktudás, híjjával voltunk a követendő jó példák, a szükséges tapasztalatoknak és vezető erőknél. Ellenben annál több volt bennünk az élvágyás, a könnyű meggazdagodási törekvés és gondtalan úrhatalomság. Fantaszta voltunk és álmódó, légvárépítő és tervezgetők végrehajtás nélkül, akarat nélkül.

Mindezek a negatív jó tulajdonságok úgyszólván lehetetlenné tették, hogy testtel-lélekkel igazán jó iparosokká alakuljunk át.

Pedig akartunk, sokan akartunk a csodatevő ipar útján — milliomosokká lenni. Csak sajnos, nem ismertük azt a rögös, járatlan, nehéz utat, amely odavezet.

Az ipar az a varázsvessző, mely a hozzáértő kezében milliókat teremt, az avatatlan kezében csak vész és pusztulás jár nyomán!

A boldog múltban minden második polgártársunk vagy milliókat érő találmánnyal, vagy — szubvenciókérvennyel zsebében járt-kelt és milliókról álmódó, miket a játékszer perpetuum-mobiléje, vagy az állam feneketlen zsákja számára rejtegetett. Sajnos, ezek egyike sem tudta megteremteni a magyar ipart.

Nálunk mindenki a másik erejében bízott, a más vállán akart felkapaszkodni a jólét paripájára, mely azonban könyörtelenül ledobja az önállóan nyargalni nem tudókat!

(Folytatjuk.)

□□□

500 frtot s új roszban 1680 frtot, Bártfa 420 és illetőleg 1260 frtot, Eperjes 200 és illetőleg 840 forintot, s végül Szeben régiben 140 forintot s újban 420 forintot fizetett. Ezek az adatok megvilágítják e városok akkori körülményeit is.

1532-ben Eperjes városa, a Szapolyai-pártiakkal való viszálykodásoknál a híres Werner Györgyöt külön követként küldte I. Ferdinánd királyhoz Regensburgba, akit azonban Laskó Hieronymusnak az izgatásaira Minkovitz Miklós Sziléziában feltartóztatott s Szapolyainak a kapitánya: Kostka pedig Árva várában őrizet alá adott és aki csak 27 hét után, kicserélés folytán, lett ismét szabaddá. Hivatását tekintve ő orvos volt s I. Ferdinándnak annyira szeretetében állott, hogy őt kamarai-tanácsosává s a sóvári s majd a sárosi várnak parancsnokává tette. 1537-ben Fels, császári hadvezér ütött tábort az ú. n. Táborhelyen, ahol a Szapolyai-pártiak, Martinusi püspöknek, Perényi Péternek és Bebek Ferencnek a vezetésével hasztalanul izgattak ütközetre. Ezt a jelenetet örökíti meg az egész vidékkel együtt a városházán őrzett kép is.

1547-ben Ferdinánd Eperjes városának 5521 frtért zálogba adta a sóvári várat a hozzátartozó birtokokkal, de mert a nyugtalanságok Szapolyainak a halála után is egyre tartottak: a király a sárosi vár parancsnokának: Werner

Györgynek a vezetése alatt a sóvári várat még ebben az évben leromboltatta. 1548-ban a király megerősítette a város címerét és azt néhány pótlással gazdagította. 1552-ben ismét háborús nyugtalanságok dúltak itt, melyeket Izabella királynénak, Szapolyai özvegyének a királlyal kötött szerződésétől való eltérése hozott létre. Eperjes állandó hűséggel volt a király iránt s erre való tekintettel 1558-ban ismét új címet kapott, mely ott díszlik a városi templomban a sekrestye felett, valamint a város alsó kapujánál, a felvonó-híd felett is. 1558-ban I. Ferdinánd a harmincadjogot adta a városnak, amelyet azután az 1571., 1573. és 1649-ik évi kiváltságlevelek is megerősítettek. 1560-ban, Kunz városbírónak a kérésére megerősítette a császár és király a régi kiváltságokat is. 1565-ben pedig II. Miksa adott kiváltságlevelet a Károlynapra áthelyezett nagyvásár tekintetéből és 1567-ben megadta az árúlerakási jogot is, melyek folytán Eperjest, virágzó kereskedelmi szempontjából, kis Bécsnek, avagy kis Lipcsének szerették nevezni.

1563-ban hozták be a nyolcadas törvényszékeket s gyakran tekintélyes gyűléseket is tartottak itt. 1573-ban itt halt meg a híres Verantius (Verancsics) Antal püspök, aki — tudvalevően — éppen a nyolcadas törvényszékeken való elnöklés céljából jött a városba. 1586-ban II. Rudolf testvére, Miksa főherceg

vette át a császári seregek fővezérletét s gyakran kereste fel Eperjest.

1604-től 1606-ig tart a Bocskay-felkelés, Eperjes is szövetségbe lép, azonban ismét visszalép, mikor Basta a császári katonasággal, mely őt ezredével bebocsátást talált, ide jött. 1605. január 20-ikán Rákóczy Zsigmond és Csáky István Bastához jöttek Eperjesre s majd Kassára Bocskayhoz, a béketárgyalásokra, de már január 22-ikén, dolgukat el nem végezve, ismét visszatértek. Ebben az időben a seregnél nagy pénzhiány lépett fel. A vidékről sok állatot hajtottak fel a városba, ahol azt olyan olcsón adták el, hogy egy szép ökröt 12 garasért, egy tehenet 6–8 garasért, 1 sertést 2–4 garasért árúsítottak. Március 10-ikén minden katonának 1 tallért, kapcát, csizmát és keztyűt adtak; a katonák pedig mindent eladtak, amit nélkülözhettek. Basta eltávozásának hírére a Bocskay-pártiak merészebbek lettek és némely rajtaütéseket rendeztek, pénzt zsaroltak s egyes városi polgárokat foglyul ejtettek. Ápr. 29-ikén a Bocskay-hajdúk egyik kapitánya, 400 emberével, az akasztófa-hegy mögött, zajt ütött és sok állatot, mely a városé volt, elhajtatott, hogy a városból a katonaságot kicsalja. A városi katonákkal sok felfegyverzett polgár is kiment s mind a két részről sokakat vágta le s szomorú eseményekkel kapcsolatban emlegetik ma is ennek a napnak a történetét.

KÖZJÓTÉKONYSÁG.

A sárosvármegyei hadiársvák alapja javára az eperjesi kir. adóhivatalba, mint Sárosvármegye gyámpénztárába 1918. jan. 8-ikál a következő adományok folytak be:

A már nyugtázott összeg	K. 73,403-02
Újévi üdvözlések megváltása címén:	
Dobránszky Endre Ksod. vasúti felügyelő	10--
Dobránszky János r. k. lelkes	10--
Egy sóvári asszony	4--
Schütz Emil szemelnyei körjegyző a petroleumkiosztás feleslegéből	64--
Gajdár Kornél római körjegyző: a petroleum- és cukorkiosztás alkalmából begyűlt adományok	38-68
Fedás Gyula felsőlunkóci körjegyző adománya karácsonyi és újévi üdvözlések megváltása címén	10--
Holénia László felsővízközi szolgabíró adománya ugyanezen címen	5--
Langsch Róbert, Nagysáros község jegyzője beküld	10--
A lemeszi járás főszolgabírája útján elárverezett zsákok ára	80--
Glattstein Simon kelebéri körjegyző beküld	501-16
(Ezzel gyűjtése 1256 kor. 16 fillérré emelkedett.)	
Hreblay Emil m. kir. gazdasági felügyelő adománya újévi üdvözlések megváltása címén	10--
Fekete Béla lemeszi szolgabíró útján: Valyik Anna és társai keczerpeklényi lakosok	50--
Összesen:	K. 74,195-86

A fentebb felsorolt adományokat ezennel nyugtázom. Egyúttal a mélyen tisztelt **adakozóknak és gyűjtőknek áldozatkészségükért és sikeres fáradozásukért** — a hadiársvák nevében — hálás köszönetet mondok.

Eperjes, 1918. jan. 8. DR. MÁRIÁSSY BÉLA s. k.,
Sárosvárm. árvászekének elnöke.

Az eperjesi hadiársvák alapjára az elmúlt héten a következő adományok érkeztek:

1917. II. félévi kamat	305-25
Sárosvármegyei Takarékpénztár	80--
Eperjesi Bankegylet	160--
Ker. Munkásbiztosító Pénztár orvosai és tisztviselői	100--
Honvédelmi minisztérium Hadsegélyző Hivatala	532--
Eperjesi Széchenyi-kör Samson Sohn hangversenyjövödelméből	100--
Agyűjtés eredménye 1918. jan. 12-ikén	41,364-48

Eperjes, 1918. január 12. FARAGÓ JÓZSEF,
kir. tan., polgárm.

1606-ban a város falai 3330 lépésnyiek. Bennük 720 lövőlyuk volt 42 ágyúval. Ebben az időben oly nagy volt a drágaság, hogy egy köből búza 4 frt, gabona 3 frt, zab 15 frt, 1 véka borsó 2 frt, lencse 1-25 frt, 1 font vaj 75 dénár, marhahús 5 dénár, ürühús 1 garas, szalonna 30 dénár, 1 tojás 1 garas, 1 malac 1 frt, egy tyúk 70-75 dénár, 1 ív papír 2 dénár, 1 tányérnagyságú kenyér 6 dénár volt s mindent készpénzért is igen nehezen lehetett kapni. Olyan nagyon változtak tehát az élelmickek árai egy esztendő alatt. Ez év január végéig és azelőtt 76 lovat és teméntelen sok macskát fogyasztottak el a katonák s ez az éhínség sok betegséget, veszedelmes szájröhadást stb. hozott magával. Ebből az időből származnak a városnak bőrből készült ritka ostrom-pénzei, melyek a régiséggyűjtőknek ma is láthatók. 1609-ben Homonay Valentin ezen a vidéken mindenféle hatalmaskodásokat csinált, melyek a Bethlen-féle felkelésnek az előjátékai voltak. Ezek 1619-1620-ig tartottak. 1633-ban Rákóczy György erdélyi fejedelem és a császári kiküldött között egyezség jött létre, amely azonban

Az eperjesi rokkant katonák alapjára az elmúlt héten a következő adományok érkeztek:

1917. évi II. félévi kamat	60-93
Ker. Munkásbiztosító Pénztár orvosai és tisztviselői	50--
Agyűjtés eredménye 1918. jan. 12-ikén	3747-13

Eperjes, 1918. január 12. FARAGÓ JÓZSEF,
kir. tan., polgárm.

Az eperjesi hősök emlékére az elmúlt héten a következő adományok érkeztek:

1917. II. félévi kamat	485-83
Ker. Munkásbiztosító Pénztár orvosai és tisztviselői	50--
Agyűjtés eredménye 1918. január 12-ikén	K. 53,879-43

Eperjes, 1918. január 12. FARAGÓ JÓZSEF,
kir. tan., polgárm.

Az eperjesi Vöröskereszt fiókegylet javára következő nemesszívű adományok folytak be: 50 kor. Budaméri községi bíró gyűjtése, 10 kor. Groszwirth Samu Héthárs, amelyekért hálás köszönetet mond az elnökség.

A Népkonyhának. Dr. Ferbstein Márkné és Rácz Henrikné úrnők 20-20, Fleischmann Mórné úrnő 10 és Schwarz Izso úr Somosról 100 koronát adományoztak az Izr. Nőegylet népkonyhájának. A kegyes adományokat hálással köszöni az elnökség.

Az Angolkisasszonyok Sancta Maria-intézetében jan. 6., 7. és 8-ikán tartott jótékony célú színelőadás alkalmából felülfizettek: Zaborovszky Béla prep.-prel., Koós Béla főispán, ifj. Sebes István 20-20; Görgey Ernőné 14 kor.-val; Agoston Károly, Magyar József, Tahy József, dr. Mosánszky Titusz, Keczer Imréné, Keczer Ducsi, Földes Zoltán 10-10; Halácsy Gyuláné, N. N. 6-6 kor.-val; Zaitz Tivadarné, Csatary Agostonné, Kissözy Mátyásné, Hankóné 5-5 kor.-val; Grohmann Emma, Weber Emilia, Holénia Zdenkő, Nedved Vilmos, Pálesch Árpádné, Gregor Endre 4-4; Joscsák Bertalané, Szabó Barna 3-3; özv. Mathia K.-né, Köscs Margit, özv. Gallotsik V.-né, Szántó Mihályné, Szémán Istvánné, Suhayda Vilmosné, Lichvár Ilonka, Péchy Miklós, N. N., Berecz táb. lelkész 2-2; özv. Fábian Józsefné, Lukács Mária, Lihán Zseni, özv. Gyuk Józsefné, özv. Libay Lászlóné, Szeman N., Hoffmanné, N. N., Tomcsányiné, N. N., Nagy József, N. N., N. N., özv. Bethlenfalvy Rezsóné, Demkó Manyi, Fábian Istvánné, Bukovszky Pálné, Vojteskó Anna 1-1 kor.-val; N. N., Kletz Ella, Klein Klári, Szurovecz Vilma és Ilona, Holomány Juliska és Anna, Raszlavicz Mária, Holénia Zdenkő 50-50 fill.-rel. Ezeket a nemes adományokat az intézet hálás köszönettel nyugtázza.

nem sokáig tartott, mert 1644-ben — III. Ferdinánd alatt — Eperjes, több más helységgel együtt, ismét ellenséges kezekbe került. Ebben az időben a tomboló pestis sok embert ragadott el.

1665-ben ismét egy nyolcados törvényszékét tartottak itt, melynél gr. Zrínyi Péter és gr. Nádasdy Ferenc és sok más főúr volt jelen. A lőcsei krónika ennek az elnökéül gr. Rotthalt említi. 1669-ben ismét nyolcados ülést tartottak gr. Rotthalt miniszternek az elnöklete alatt, melynél az ú. n. XIII. szék, vagy vármegye, a szab. kir. városokkal együtt, küldötteik útján, sérelmeiket adták elő. 1670-ben Kapi Ferenc egy fontos összeesküvést fedezett fel, melynek fejét kivégezték s részeseit megbüntették. Spork és Heister elfoglaltak minden gyanús helységet és várat; Eperjes pedig elkövette azt a hibát, hogy 80 Szatmárra menő császári katonát, akik itt biztonsgot kerestek, be nem fogadott, hanem őket az elpusztulásnak tette ki. 1673-ban a sókereskedést vették el a várostól s minden lövedéket, hadiszert, a városházi pánccelokkal együtt, Kassára vittek s a bástyákat, a tornyokkal egyetemben, a falakkal egyenlő magasságra

A hősök emlékére id. Meliőrisz Kálmán 10 koronát adományozott.

A vakoknak. Az eperjesi vakok intézetének dr. Böhm Aladár 25, N. N. 20 és Willinger Pál 10 koronát adományoztak.

SZÉCHENYI-KÖR.

Irodalmi estély. A legközelebbi irodalmi estély **január 16-ikán**, szerdán d. u. 6 órakor lesz a kisteremben. Felolvasást tart dr. Wallentinyi Dezsőné: „Tompa Mihály és Böszörményi Kata szerelme” címen. Nem-tagok is megjelölhetnek. Belépődíj nincs.

Vitaeste. Folyó hó 8-ikán a vármegye-háza kisebbik tanácstermében dr. Csatary Ágost egyetemi m.-tanár tartott előadást a **tuberkulózisról**. Bevezetésül rámutatott arra az áldásos átalakulásra, mely a betegségek okainak megállapítása tekintetében a múlt század II. felében állt be, melynek eredménye, hogy a betegségek 90%-a fertőzésből ered. Az ennek előtte par excellence meghülésből eredőnek tartott nátha, torok- és tüdőgyulladás szintén fertőzésből származnak. A meghülés nem okozza a bajt, csak hajlamossá, alkalmassá teszi a talajt a baj befogadására. Az ember egészsége hasonló az egyensúlyban levő mérleg nyugalmi helyzetéhez. A mérleg egyik csészéjébe a kórokozó anyagok, másikba az ellentálló erők hullanak. Az egészség állandó, eldöntetlenül folyó harc. Mihelyt a kórokozó anyag túlsúlyra jut vagy az ellentálló erők megroppannak, bekövetkezik a betegség.

A tuberkulózis is fertőző betegség. Pusztítása az összes fertőző betegségeket, sőt a dúló háborúkat is felülmúlja. Nemzetek jövője, sőt léte függ megékezésétől.

Magyarországon 60-70,000 ember hal meg évente tuberkulózisban. A tuberkulózis átlagos időtartama 7-8 év. Milyen óriási munkaerő- és vagyonvesztés ez, akkor látjuk, ha tudjuk, hogy a tuberkulózisos ember élettartama átlag 30-32 évvel rövidebb, hogy átlagban 19 hónapon át csökkent munkabírást és 18 hónap teljes munkaképtelenséget jelent minden egyes embernél. Milliárdokat jelent ez a vesztés évente. Hiszen csak Magyarországon 400,000-nél több a tuberkulózisos betegek száma.

A betegség csaknem az összes lakosságban benne van, nemcsak azokban, kik köhögnek, lázasok és lefogytak. A boncolás kimutatta, hogy a halottak 90%-ában volt tuberkulózis. Vannak családok, melyek nemzedékeken át

letörték, kivéve egyet, nem messze a felső kaputól, amelyet emlékeztül meghagytak. A tervezett zsákmányolásnak megtérítéséül a városnak 11,000 frtot kellett letennie s emellett gr. Hermsteinnak a helyőrségül odaadott ezredét két hónapon át teljesen díjtalanul kellett ellátnia. 1688-ban kezdődtek a Thököly-zavarások s a városnak kemény megszállást kellett elviselnie. József atya, aki jónak látta azt, hogy az olvasót a karddal cserélje fel, Thököly híve volt s az összes külvárosokat felgyújtatta. Leslie és Wurm tábornokok közeledének a hírére ez a megszállás csúfos futással végződött. A megszállás július 24-ikén kezdődött és aug. 13-ikán ért véget. Ekkor a tanácsban voltak: Weber János városbíró, Stein Jakab polgármester, Turcsányi György, Szikszay Pál, Medveczky Mátyás, Splény Jakab, Juliáni Péter, Weber Frigyes, Winkler Ábrahám jegyző, Kramerich Mihály aljegyző, Stössel Mihály, Horadter János, Földner Mihály és Kircher Károly.

1679-ben a pestis 3000 embert ragadott el. 1681. augusztus 17-ikén délelőtt a császári seregek vorultak be a városba, délután pedig

CSEMEGÉK, CUKORKÁK
LEGJOBB MINŐSEGBEN

KLEIN JENŐNÉL
BODEGA
FÜTCA : TELEFON
46. SZ. : 162. SZ.

tuberkulózisban pusztultak el. Ebből a betegség öröklődését következtették. Ezen hitet a tudomány megdöntötte. A gyermek tuberkulózis nélkül jön a világra. A veleszületett tuberkulózis igen ritka. Még ezer tuberkulózis esetre sem esik egy.

A tuberkulózis betegséget okozó mikrobák termékei a toxinok, mérgek. Ezek egészséges emberbe beoltva, hatást nem okoznak. Tuberkulózissal fertőzött emberbe oltva lázat, reakciót váltanak ki. Az újszülöttek toxinokkal beoltva nem reagálnak, azaz tuberkulózistól mentesek. 15–20 éves korban a beoltottnak már 70–80, sőt 90%-a reagál, mert már fertőzve lett. Azonban a fertőzés még nem betegség. A szervezet legyőzi a fertőzést. Boncolás kimutatja, hogy csaknem mindenki fertőzve van tuberkulózis által. S ha bekövetkezik a gond, a rossz táplálkozás, a nélkülözés, a fertőzés erőre kap. A nagy átalakulás, mikor a leány anyává, a fiú férfivé lesz, lángalobantja a lappangó üszköt. A tuberkulózis általában lakásbetegség, a rosszul szellőztetett, sötét, túlszűfolt szegény-lakásoké. A megfelelő vagyoni móddal járó higiénikus élet ellensúlyozhatja s elfojthatja a fertőzés kitörését. A tuberkulózis azonban nemcsak tüdőbaj. Némely vérszegénység, lappangó lázak, nyaki- és más mirigydagadások, mell- és hashártyagyulladások, agyhártyagyulladás, bőrfarkas, a tüdőcsúcshurut, mind tuberkulózis.

Hogy ilyen rengeteg elterjedés mellett a tuberkulózis mégsem ölte ki az emberiséget, ennek oka az ember védekezése. Erre magának az emberi szervezetnek is vannak eszközei. A fertőzés rendszeren belélegzés útján történik, és pedig legtöbbször az első életévekben. Légszűrőjei nyúlványokkal vannak ellátva, melyek a belélegzett baktériumok megtelepedését gátolják. A már megtelepedett betegségi gótok köré erősebb véráramlás által emel védőáncot a természet, a fehérvérszettek pedig felveszik, felfalják a baktériumokat. Ezért falósejteknek (fagociták) is nevezik őket. Ez a helyi védekezés. De van általános védekezés is. Ez abban áll, hogy elődeink is már nemzedékeken át fertőzve voltak tuberkulózissal s így, mintegy természetes beoltás által, ellentállóbakká tették az utódokat. Ezt bizonyítja, hogy mikor Európából Afrikába behurcolták a tuberkulózist, a négernek, kik az elődeik útján való beoltást nélkülözték, a tuberkulózist oly heveny alakban kapták meg, hogy legrövidebb idő alatt tömegesen haltak meg. Ily heves alak nagymennyiségű fertőzés esetén nálunk is előállhat s mint milliáris gümőkór ismert alak.

A védekezéshez szükséges a betegség terjedési módját ismernünk. A baj okozója, a bacillus, milliárdszámra kerül ki a külvilágba:

köpet és a mirigyek, csontok stb. gennyek valószínűleg alakjában. Az anyatej — és pedig embernél és állatnál egyaránt — tuberkulózissal mentes, kivéve, ha a mell, a tőgy mirigyei tuberkulózisosak. A tehéntejtől eredő fertőzést — bár az kis % — felforralással megakadályozhatjuk.

A tuberkulózis főterjesztője a nyílt tuberkulózisban szenvedő ember. Fertőző a legtöbb köpködő ember. Svájcban Graubünden kantonban az utcára is tilos köpni s érte 5 frank büntetés jár. Pedig a szabadban jóval kisebb a veszély. 1500 m.-en felüli magasságban 3 óra, a tengerparton 5 óra alatt veszi el a bacillus, napfény mellett, fertőző erejét. Mert az ibolyán túli, bacillusölő napsugarak a ritkább, páratlanabb levegőn jobban hatolnak át. A szobában — főként, ha abba nap nem süt be — sokáig marad fertőző ereje. Ezért veszélyes a padlóra való köpködés, ahol a köpetben levő baktériumokat a földön csúszkáló gyermek, aki ügyis mindent szájába dug, leghamarabb felszedi: fertőződik. Ezért a lakás tisztasága, fertőtlenítése és a nyílt tuberkulózisban szenvedő elkülönítése a legjobb védekezés. Hogy e tekintetben mit lehet elérni, arra legjobb példa Németország, mely 40 év alatt a tuberkulózisban elhaltak számát felére csökkentette. Míg ugyanis 40 év elő 10,000 közül 32–33 egyén, addig a háború előtt 10,000 közül 15–16 egyén halt meg tuberkulózisban. Ma azonban 100-szorta rosszabb a helyzet. A háború rémítő gondot, aggodást, nélkülözést okoz, melyek a tuberkulózist előmozdítják.

A tuberkulózisos szülő gyermeke nem örökli a tuberkulózist, de beteg szülők gyermeke lévén, örökli a csenevész testet, s ezzel a kisebb ellentállóképességet. Bár sok a fertőzés, de sok a gyógyulás is, mert a tuberkulózis nem rosszindulatú, hanem gyógyulásra hajlandó betegség. Nem szabad azonban a betegség kifejlődését bevárni. Az első tünetek után azonnal óvatossá kell élni. Ezen első tünetek a test-súly-fogyása, étvágyhiány, lázak, vérköpés. Gyógyulást azonban főként nem az orvoshoz, hanem az életmód hoz. Hogy a háború milyen visszaesést okoz a tuberkulózis terén, mutatja az, hogy Bécs polgári lakosságából az 1914. évben 6000, az 1916. évben 10,000, az 1917. év első negyedében pedig 3076 ember halt meg tuberkulózisban, holott a hadbavonultak nagy száma a polgári lakosságot lényegesen megapasztotta.

Súlyos és nagy feladatok hárulnak e téren a háború után az államra s társadalomra.

A mély figyelemmel hallgatott szép előadás után, — melyért a hallgatóság nevében a vita-

a nyomukba jött Thökölyek, kik felett Nemes-sányi volt a parancsnok. November 27-ikén maga Thököly is eljött ide. December 4-ikén itt pihent a lengyel király: Szobjeczky is, Sóvár és Kellemes között. 1684. áprilisában Schulz ezredes, György Frigyes württembergi herceg és gr. Wetterány — Löcsének, Szebennek és más erődített helyeknek a bevétele után — 15,000 emberrel, Eperjeshez közeledtek. Dec. 4-ikén a Thökölyek 7000 embere a Tarca felé nyomult s az akasztófadombon elsáncolták magukat. 17-ikén reggeli 7 órakor a császáriak 4000 embere megtámadta a sáncokat s a Thökölyek futásnak eredtek. A zárdának, vagyis a kereskedőknek a telepéről tüzelni akartak, de a lövegek be voltak szegezve. A Thökölyek a zsákmányolt boroktól való mámorukban nem tudtak egyebet, mint a futást. A császáriak az egész tábornokot elfoglalták, melyet — a szultán adta pompás sátrort, az irodát és a lőszereket elvívén, — egészen a lángok martalékává tettek.

1685-ben ismét maga Thököly jött a városba s Feldmayert nevezte ki alezredessé, akinek akkor 1700 embere volt. Július 20-ikán Schulz másodszer is előrenyomult s heves ágyúzással elfoglalta a várost s szeptember 13-ikén abba bevonult és a polgárokat lefegyverezte s a városra 200,000 frt sarcot vetett ki. Ezt ugyan a királyi kegyelem utóbb elengedte, mégis 14,000 frtot azonnal le kellett fizetnie. Kreutzer György, aki a württembergi herceg-

nek a karját lötte át, ekkor igen jó lövőnek bizonyult. 1686. áprilisában az erődítéseket egészen le kellett volna rombolni, de 52,000 forintnak a lefizetése ellenében a városfalak mégis megmaradhattak.

1696. március 7-ikén a városnak harmad-része a lángok martalékává lett, amikor a piac, a Szláv-utca, a Zárda-utca és a Rózsa-utcával együtt egészen leégett. 1698-ban (jún. 24.) Eszterházy Pál nádor jött ide, hogy megtartsa a nyolcados törvényszéket. 1701. április 10-ikén az itteni őrségnek gr. Solári vezetése alatt levő 500 embere, éjjel, a nagysárosi kastélyban, alvása közben elfogta és idehozta II. Rákóczi Ferenc fejedelmet, akit azután május 5-ikén Bécsújhelybe vittek, ahonnan ismét elmenekült. 1704-ben a várost Rákóczi adták át. 1706-ban pedig a francia tábornok: Coron vonult be a maga őrségével. 1710-ben a császári tábornok: Virmont vette be a várost, amelyben 1723-ban felállították a kerületi táblát.

1763-ban gr. Eszterházy Károly egri püspök látogatta meg a várost.

1767-ben sok kiváló ember találkozott ennek falai között Lengyelországból, az ottani nyugtalanságok miatt. 1770-ben József császár látogatott ide, amely szerencse pár év után újból megismétlődött, kinek türelmi rendelete óta 1784-ben a Schmitschek városbírósa alatt, két evangélikust: Fatzonyt és Stellert is, tagul vettek fel a városi tanácsba.

est vezetője mondott hálás köszönetet a kiváló előadónak — dr. Gömör János kérdésére az eperjesi dispensair jelenlegi állapotáról dr. Mosánszky Jenő adott felvilágosítást. Mely szerint annak működése, a háború következtében elmaradt természetbeni adományok miatt, csak hetenkint kétszeri orvosi kezelésre és a gondozó útbaigazítására szorítkozik.

A legközelebbi vitaest január 15-ikén lesz. Akkor dr. Máriaassy Béla árvaszéki elnök vezeti be a vitát: a *gyermekről*. Vitatételek: 1. a kiskorúság korhatára; 2. az intézeti gyámság; 3. a szülői jog.

Zeneest. A Kör jan. 9-ikén tartott zeneestélye művészi értékekben és szívesen honorált sikerekben gazdag volt. A Kör nagyterme már jóval 6 óra előtt teljesen megtelt s a közönség a vonzó műsorhoz fűzött várakozásainak teljes kielégítésével távozott onnan másfél órai műélvezet után. Közönségünk megértéssel s ez alkalommal különös figyelemmel hallgatta végig a gazdag műsort, amelynek érdekességét fokozta az a körülmény, hogy kivétel nélkül csupa fiatal, fejlődő, művészetbe emelkedő lelkek ragyogtatták szépséges tehetségüket. Szigorú kritika mellett is csak elismeréssel kell adóznunk a szereplők mindegyikének annyival is inkább, miután a Széchenyi-kör zeneestélyeinek disztigvált közönsége nem annyira az éles kritikának, mint inkább a zeneművészeti értékek megfigyelésének, az azokban való gyönyörködésének és épülésének vágyával jön el az estélyekre. Azután meg magának a Széchenyi-kör zene- és képzőművészeti törekvéseinek és céljainak sem az a feladata, hogy szigorú és kiméretlen kritika tárgyává tegye a szereplők kétségtelenül legjobb akaratú bemutatkozását, hanem az, hogy a művészetet megkedveltesse gyakorlóiban és hallgatóiban egyaránt, hogy egyre nagyobb térhódításában elősegítse támogatásával és fölkarolásával azoknak, akik e téren tehetséget mutatnak és fejlődést ígérnek. Ily szereplőkben pedig egyaránt gazdag volt az elmúlt zeneestély.

Róz Irén úrhölgy Mendelssohn Hegedűversenyét precíz, figyelmes kíséret mellett zökkenés nélkül, könnyed készséggel játszotta le. Hangulatos részeit nemes érzéssel, tiszta, finom, meleg tónussal; bravuros részeit pedig sima biztossággal, a legfinomabb árnyalatok kiszínezésével és oly technikai készséggel mutatta be, hogy e darab nehéz részleteit is könnyűeknek és hangulatosan kedveseknek találtuk. Ez a benyomásunk volt és kísért akkor is, amikor Pugnani-Kreisler: Preludium és allegro-ját játszotta. Hubay Serenade-jának tökélybe vitt előadásával forró tapsokat aratott, amely megismétlődött Wieniavski Polkája után is. Ki kell még emelnünk Róz Irén ritka szép, tökéletes vonóhúzását, amely a húrokhoz tapadva kicsalja hegedűjének kellemesen lágy, még emelkedett erejében is bársonyos, hízelgő hangjait, amelyek egybeolvadtak teljes folytonossággal a vonó föl- és lehúzására észrevehetetlen változataiban is.

Sikeresen szerepelt Krémer Lilly úrhölgy is, akinek hajlékony, csiszoló hangján kívül kiváló tulajdonsága a szöveg tisztán érthető kiejtése. A három első kis műdalnak megválasztásában nem volt nagyon szerencsés, annál nagyobb tetszést váltott ki Brahms: Vergebliches Ständchen, — Wie komm ich..., valamint Vojna: Hans u. Lies című kis dalaival. Ezeknél már kifejezésre jutott a hangmodulatio és színezés is. A kis darabok melódikus dallamai könnyedén, erőltetés nélkül csendültek le a káról, pajkos szövegét pedig igazán bájos közvetlenséggel, a készülő szubrett fontoskodó csevegésével és naivitásával csacsogta el. Hogy ráadásra kérték a megérdemelt tapsok, bizonyítja sikerét.

Kabalay Margit úrhölgy egy kedves, csatános végű, háborús kis költeményt szavalt el hozzáértéssel. Szavaltát szívesen tapsoltuk meg.

Kritikánk végére hagytuk *Hemerka* Mária úrhölgy zongorajátékáról szóló véleményünket. A zeneestély harmadik pontját is ő töltötte ki Beethoven 32. Variációjával s ő fejezte be az estély műsorát Chopin Balladájával és Polonaise-ával.

Hemerka Mária úrhölgy közönségünknek nem volt ismeretlen. Előbbi szereplései is élnek még emlékezetünkben, most pedig örömmel állapítottuk meg, hogy kiváló professzorának, Nagy Géza zeneakadémiai tanárnak ez a tehetséges, ifjú növendéke Eperjesen való előbbi szereplése óta hatalmas lendülettel fejlődött. Közönségünk kifejezést is adott ennek az érzésének és meggyőződésének azáltal, hogy ráadásokra kényszerítette Hemerka kisasszonyt. Megnyerő, bájos megjelenése előre is biztosítja számára a közönség rokonszenvét, amely póznélküli, bő technikájú, élénk színészű játéka nyomán egyre csak fokozódik. Minden egyes darabnak művészetbe fejlődött felfogása és kidolgozása hozta meg számára a szünni nem akaró, forró, lelkes tapsokat. Ráadásban hallottuk tőle még Chaminade Pierette-jét és Kessler Etude-jét.

Ha néhány szóval elismeréssel adózunk még *Káldi* Soma úr figyelmes, kifogástalan zongorakiséretéért, amellyel a műsor összes számainak sikeréhez nem kis mértékben hozzájárult s ha köszönetünknek adunk kifejezést dr. *Wallentinyi* Samu úrnak, a Széchenyi-kör érdemes titkárának ezen zeneestély körüli fáradozásaiért is, amelynek szépséges sikereiből feléje is száll hálás elismerésünk, akkor a január 9-ikén tartott Széchenyi-köri zeneestélyünkről való beszámolásunkat le is zárhatjuk.

HIREK.

Igazságügyi kinevezések. Ófelsége a király dr. *Körtvélyessy* Dezsőt, az eperjesi kir. törvényszék tanácselnökét, az eperjesi kir. törvényszék elnökévé nevezte ki. Örömmel fogadjuk e hírt, mert ismerve az új elnök kiváló tehetségét, széleskörű jogászai tudását, úgy a polgári, mint a büntetői szakban való gyakorlatosságát, részrehajlatlanságát, kétségtelenül meg fog felelni fontos feladatának s méltó utódja lesz a törvényszék kitűnő volt elnökének, Kissóczy Mátyásnak.

Az igazságügyminiszter *Densz* Sándor munkácsi kir. járásbíró az eperjesi kir. törvényszékhez helyezte át.

Ófelsége a király városunk szülöttjét, dr. *Hegedűs* Ferenc sátoraljaúj helyi tvsz. jegyzőt a kisszebeni bírói járásbíróvá nevezte ki.

Eljegyzés. *Orsovai* István tótraszlaviczai áll. elemi iskolai tanító a napokban eljegyezte *Kopcsák* Antónia iványosi r. kath. elemi iskolai tanítónőt.

Eperjes város tanácsa — értesülésünk szerint — múlt hó 29-ikén tartott ülésében a polgármester indítványára az egész háborús gazdálkodásra vonatkozó számadások feldolgozására bizottságot kért fel, melynek tagjai Földes Zoltán, Mussoni Antal, Vogel Béla pénzügyintézet igazgatók, az eperjesi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőség főnöke Bankay Miklós számtanácsos, dr. Kelemen Béla, dr. Müller Bertalan és dr. Szehtlo János ügyvédek. E bizottság igen serényen dolgozik s remélhető, hogy működése eredményét még e hó folyamán fogja betervezni.

Nekrológ. *Hovanyecz* József felsőköcsényi r. kath. el. isk. tanító a múlt hó végével egy véletlen baleset következtében meghalt.

Telekkönyvi értékgazdálkodási statisztika.

Az eperjesi kir. járásbíró mint tkvi hatóság által vezetett telekkönyvekben a tulajdonjogi és zálogjogi bekebelezések statisztikája: Visszterhes jogügylet alapján (adásvétel) 434 esetben 4.323,859 kor. és árverés alapján 8 esetben 38,723 kor. Zálogjogi bekebelezések: Hitelbiztosítás 3 esetben 360,000 kor., hitelbiztosítéki zálogjog törlése 7 esetben 50,736 kor., forgalmi zálogjog 118 esetben 1.541,534 kor., zálogjog törlése 608 esetben 2.915,563 kor., végrehajtási zálogjog bekebelezése 166 esetben 191,657 kor., végrehajtási zálogjog törlése 83 esetben 72,571 kor. Mint látható, a zálogjog törlése majdnem kétszeres összegét teszi a zálogjog bekebelezésének, ez a háborús nyereségek eredménye. A tehermentesítés leginkább a földműves-néprétegek javára esik. A földművelésügyi minisztérium eperjesi kirendeltségéhez a rendelet hatálya óta (november és december hónapokban) 38 ingatlan-átruházási beadvány tétellett át, melyek legtöbbjéhez a kirendeltség hozzájárult.

A Sárosvármegyei Takarékpénztár Részvénytársaságnál a VII. hadikölcsönre 3.217,150 korona összeget jegyeztek.

Sorozzák a 18-éveseket. Az 1900-ban született népfölkelésre kötelezettek sorozása Eperjesen január 23-ikán, szerdán lesz.

Olcsó szén! Tekintettel arra, hogy a háztartásokban a porszén rendszerint elkallódik, emélfogva az Eperjesi Villamosmű ezen szénnek értékesítése céljából elhatározta, hogy minden 100 kg. porszénért 25 kg. kockaszén ad mindazoknak, kik a porszén a villamtelepre beszállítják. Legkisebb mennyiség, amelyet a Villamosmű átvesz: 100 kg.

Az Eperjesi Takarékpénztárnál az I. hadikölcsönre 1.009,200, a II.-ra 1.104,500, a III.-ra 1.873,900, a IV.-re 1.801,100, az V.-re 2.204,000, a VI.-ra 1.334,100, a VII.-re 2.887,350 = 12.214,150 K.-t jegyeztek.

A VII. hadikölcsönre jegyeztek: 1.000,000 koronát az Eperjesi Takarékpénztár. 258,150 K.-t a Bártfai Takarékpénztár. 70,000 K.-t Bielek László. 60,000 K.-t báró Ghillány Imre, Frics. 50,000 K.-t N. N. és Sárosvárm. Szeszfinomító. 40,000 K.-t Máriaasszony Béli, Piller Dezső Lemes, dr. Mosászky T., dr. Balpataky I., dr. Földi M. 35,000 K.-t Eperjesi Villamvilágítási r.-t. 31,100 K.-t Fried Simon. 30,000 K.-t özv. Fest G.-né, N. N., Bánó Aladár, Villecz János. 25,000 K.-t dr. Propper József. 24,600 K.-t dr. Csatóry Ágost. 20,000 K.-t Dobay Árpád, N. N., Hanusovszky Imre, R. k. főtemplom, dr. Tóth István, Ilosva. 16,450 K.-t Eperjesi Ferenc-r. zárda misealapítv. 16,000 K.-t Sárosvm. thatósága nev. Tahy, alisp. 15,000 K.-t Rosman M. A., Kapy Gyula és neje, Schwarz Izsó Somos, Schwarz Leo Sárosbogd. 14,900 K.-t Bodnár Gyula, Komlóskeresztes. 12,000 K.-t ifj. Bujanovics Gyula Úszfalva, Enten Bernát Berzevicze. 10,500 K.-t Korab Vince Sóbánya, dr. Both T. 10,000 K.-t Krivoss Gyula, N. N., Klobusiczky B., Bielek Zoltán Nagysáros, Semsey Ottó és neje Deméte, özv. Sitányi Lajosné, Stopnitzky Mór, N. N., Sárosvárm. Gazdák Fogy. Szöv., Hartmann Emil és Gyula, N. N., Eperjesi izr. hitközség szentegylete, kk. Pulszky I. és G. érdeklében m. kir. adóhivatal, dr. Tóth Sándorné, Goldstein Adolf.

A «Vasárnapi Ujság» január 6-iki száma két új regény közlését kezdi: az egyik Szemere György „Egy falusi kisasszony története” című legújabb műve, a magyar vidéki élet pompásan rajzolt képeivel, a másik Arnold Bennett, a híres angol író „A kópé” című műve, a modern angol regény egyik remeke. A szám képei szenzációs részleteket adnak a breszt-litovszki béketárgyalásról, köztük az a történelmi jelenet, mikor Lipót bajor herceg aláírja a fegyverszüneti szerződést. Más képsorozat Székely Bertalan rajzainak kiállítását és a Szépművészeti Múzeum más új szerzeményeit mutatja be. Szépirodalmi olvasmányok: Balázs

Sándor novellája, Sajó Sándor verse, Szöllösi Zsigmond tárcája. Egyéb közlemények: képek az olasz harcterről, az újévi postai forgalomról Budapesten s a rendes heti rovatok. A VASÁRNAPI UJSÁG előfizetési ára negyedévre 10 kor. Megrendelhető a VASÁRNAPI UJSÁG kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.). Ugyanítt megrendelhető a KÉPES NÉPLAP, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, fél-évre 2 kor. 40 fill.

Mozgósínházak műsora.

OLYMPIA:

Vasárnap: *Eljegyzés az autóban*, Psylanderrel.

A parasztnábob, Henny Portennel.

Kedden: „... és ne vigy minket kísértésbe”.

Az idény kimagasló filmje. Ellen Richter a főszereplő.

Csütörtökön: *Hajsz a világ körül*. Harry Piel szenzációs trükkje.

Szombaton: *Vengerkák*. Pásztor Árpád drámája.

URÁNIA:

Vasárnap: *Felség... szeretem!* Királyidill 4 felv. Hesperiaival a főszerepben.

Szerdán: *Lord Löwen végzete*. A főszerepben Hanny Mierendorff.

■ Az Olympia- és Uránia-mozgók részére a jegyelőjegyzéseket a Haltenberger-féle ruhatisztítóüzletben veszik fel.

TANÜGY.

JAKOBEI DEZSŐ.

(1856 - 1917.)

Ezelőtt két hónappal költözött el végleg közülünk, akit oly sokan tiszteltünk, becsültünk és szerettünk. A helybeli Tanári Kör — amelynek két évtizeden át oszlopos tagja volt a boldogult — a minap parentálta el s az ORSZ. KÖZÉPISKOLAI TANÁREGYESÜLETI KÖZLÖNY legutóbbi számában alábbi kegyeletes megemlékezést hoz róla.

„A világháború szünni nem akaró forrgetegei közepette temettük el 1917. nov. 10-ikén Jakobei Dezső kartársunkat, hogy annál súlyosabban érezzük a veszteséget, amely egyik legidősebb, érdemdús tanárának váratlan elhunytaival az eperjesi kir. kath. főgimnáziumot érte.

Nem volt katona, nem a harctéren esett el, mégis önmaga iránt szigorú katonának ismerjük, még pedig a legfigyelmezettebbek közül valónak, aki paratlan önmegtadással teljesítette kötelességét.

Harminchárom évet töltött a tanári pályán, amelyen szinte vetélkedve szerette a verejtékes munkát, akár arról volt szó, hogy az ifjúságért önfeláldozóan dolgozzék, akár arról, hogy a tanárság szociális érdekeiért öszerogyásig fáradozzék. Egész működésén vörös fonálként húzódik végig a szociális gondolkodás, mely az iskolán kívül is hajtóereje volt számos társadalmi tevékenységének. Mint a földrajz és történelem tanára, nemcsak a katedrálról oktatta, nevelte tanítványait, hanem mint a tanulmányi kirándulásoknak ritka buzgalmú rendezője, a legnagyobb gyönyörűségét lelta benne, ha az ifjúságot közvetlenül is megismertette a hazai föld sok látnivaló nevezetességével, történelmi emlékeivel. Fáradhatatlan nevelői sáfárkodásának köszönhető, hogy tanulmányi kirándulási alapunk, amelyre a filléreket utolsó lehetéig folyton kuporgatta, oly tekintélyes összegre (több ezer koronára) emelkedett, hogy azt számos intézet méltán megírvélhetné. Nagy ambícióval tanította a tornát és játékokat is; éveken át volt a tanári könyvtár őre, s a legutóbbi években — bár egészsége egyre hanyatlott — magára vállalta a róm. kath. alumneumi pénztár terhes kezelését is. Ezek mellett lankadatlan kedvvel dolgozott helyi körünk életének felvirágoztatásán felolvasások tartásával, rendezésével és pénztárosi teendő végzésével. Túlbugzó munkássága közepette véredényelmesedés támadta meg s utolsó előadása napján agyszélhűdés okozta halálát, amely özevegét és három gyermekét borította gyászba.

Szolgálatának huszonhatodik évét töltötte az eperjesi kir. kath. főgimnáziumban, miután előbb Homonnán (a polgári iskolában) és Fiumében tanított. Halála szaporította azoknak

a veszteségeknek a számát, amelyek öszinte fájdalmat váltanak ki az ifjúságból, az odaadó, hű kollégát szeretni, megbecsülni tudó kar-társi szívből s a művelt társadalom számos tagjából. Emléke legyen áldott!

Az Eperjesi Tanári Kör gyűlése.

Az Eperjesi Tanári kör f. évi január 8-ikán gyűlést tartott dr. Wallentinyi Samu koll. főgimn. tanár elnöke mellett. Az elnök több folyó-ügyről tett jelentést. Igaz örömmel vette tudomásul a Tanári Kör, hogy a helybeli szegénysorsú középiskolai tanulók felruházására Eperjes város képviselőtestülete 5000 korona segélyt szavazott meg. A segélyt a Tanári Kör a következő intézetek szegénysorsú tanulóinak felruházására fordítja: a kir. kath. főgimnázium, koll. főgimnázium, áll. tanítónőképző, evang. és g. kath. tanítóképző, Sancta Maria-intézet, ev. polg. leányiskola, g. kath. polg. fiúiskola. Eperjes város közönségének hálás köszönetet mond a Tanári Kör a nemes áldozatkészségért.

KÖZLEKEDÉS.

Menetrendmódosítás a Ksod. vasút vonalán.

A cs. kir. szab. Kassa-Oderbergi vasút igazgatósága folyó évi január hó 15-ikétől kezdve lényegesen módosítja a Kassa-Abos-Orló, Eperjes-Bártfa és Margitfalva-Szomolnokhuti vonalak menetrendjét.

Ez a változás főbb vonásaiban a következőkből fog állani.

Kassáról Orló felé három vonat fog közlekedni és pedig hajnali 4 óra 55, déli 12 óra 37 (Héthársig) és esteli 7 óra 45 perc indulással. Az ezidő szerint is közlekedő hajnali vonat 25 perccel, az esteli vonat 71 perccel később, a déli vonat jelenlegi idejében indul Kassáról. Az esteli vonat megszűnik postavonat lenni, hanem rendes személyvonati sebességgel fog közlekedni.

Ez a változás főképp az Eperjes felé siető utasokat érdekli, akik ezentúl nem lesznek kénytelenek a Kassáról este 7 óra 20 perckor induló iglói személyvonattal utazni és Aboson átszállani.

Orló felől megmarad a Kassára délelőtt 9 óra 25 és éjjel 11 óra 20 perckor érkező személyvonat, az utóbbi csak Héthársról. Lényegesen változik azonban a Héthársról közlekedő és Kassára délután 4 óra 50 perckor beérkező személyvonat, mely az új tervezet szerint Orlóról déli 12 órakor, Eperjesről délután 2 óra 28, Abosról délután 3 óra 43 perckor fog indulni, s ennél fogva Kassára korábban, vagyis már 4 óra 09 perckor fog beérkezni. Ez a tulajdonképpen nem is új, hanem kedvezőbben fektetett vonat egyfelől Orló-Eperjes-Bártfa, másfelől Orló-Abos-Oderberg között létesít csatlakozást. Ilyenformán teljesül Sáros- és Szepesvármegye közönségének az az álma, hogy Eperjes felől, a Kassáról délután 3 óra 06 perckor induló személyvonathoz csatlakozást kapjanak.

Az Eperjes-bártfai vasút forgalma lényegében változatlan marad, kivéve a délutáni helyzetet. Ugyanis a délelőtt 9 órakor induló vegyesvonat Bártfáról délelőtt 11 óra 45 perckor fog indulni és közvetlen csatlakozásban álland az Orló-Abos, illetve Oderberg-Kassa között közlekedő személyvonattal. Ezzel a bártfai csatlakozások módfelett javulnak.

Eszerint az Eperjesről induló s oda érkező vonatok menetrendje ekkép alakul:

Kassa felé:			
Eperjes	ind.	7 ⁵⁵	2 ²⁸ 10 ²⁵
Kassa	érk.	9 ²⁵	4 ⁰⁰ 11 ²⁰
Kassáról:			
Kassa	ind.	4 ⁵⁵	12 ³⁷ 7 ⁴⁵
Eperjes	érk.	5 ⁵⁵	1 ⁴⁰ 10 ⁰³
Bártfa felé:			
Eperjes	ind.	5 ⁴⁰	12 ⁰⁵ 6 ⁰⁰
Bártfa	érk.	7 ⁵⁰	2 ²⁵ 8 ⁰⁰
Bártfáról:			
Bártfa	ind.	5 ⁴⁵	11 ⁴⁵ 7 ⁰⁵
Eperjes	érk.	7 ³⁴	2 ²⁰ 9 ¹²

Felelős szerkesztő:
dr. Rosenberg Teofil.

Kiadótulajdonos:
dr. Koós István.

Irodistanő

gyakorlattal bíró, jó számoló, komoly munkaerő **felvétetik.**

Írásbeli ajánlatok f. hó 14-ikén d. e. 10-12 óráig személyesen nyújtandók be a cs. és kir. tartalékkórház ételme-zési kezelőszéknél.

Mérlegképes könyvelő

és német levelező (gépíró) **félnapi mellékfoglalkozást keres.**

Cím a kiadóhivatalban. :: :: ::

Jó írással és irodai gyakorlattal bíró, kereskedelmi iskolát végzett

tisztviselőnő

előkelő vállalatnál Eperjesen azonnal alkalmazást nyerhet.

Magyar és német nyelv szóban és írásban megkivántatik.

Sajátkezű ajánlatok a lap kiadóhivatalához intézendők.

4-1918. szám.

Faeladási hirdetmény.

Tapolytarnói község volt úrbéresei Tapolytarnón, az úrbéri elnök házában 1918. január 24-ikén délelőtt 10 órakor tartandó, zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen eladják a már kijelölt 311 drb, mintegy 302 tömököbméter haszonműfára és 38 tömököbméter vegyes fenyőtűzfára becsült jegenyefenyő-törzset tővön az erdőben.

Kikiáltási ár az egész fatömegre 7588 korona. Bánatpénz a kikiáltási árnak 10%-a. A bánatpénzzel és bélyeggel ellátott zárt írásbeli ajánlatok a szóbeli árverés megkezdéséig elfogadhatók.

A felajánlott összeg a szerződésnek jóváhagyása után 8 nap alatt befizetendő.

Elkészve beadott vagy szabálytalanul kiállított és feltételektől eltérő ajánlatok tekintetbe nem vétetnek.

Utóajánlatok nem fogadhatók el. Becsáron alul a fa nem adatik el.

A részletes árverési és szerződési feltételek a tapolytarnói úrbéreseknél és a bártfai magy. kir. járási erdőgondnokságnál megtekinthetők.

Tapolytarnó, 1918. január 6.

Úrbéri elnök.

Balpatakán ezelőtt Hollán, jelenleg Dickmann tulajdonát képező 20 magyar hold belsőségből, 280 hold szántóból, 36 hold rétből, 107 hold legelőből és kényelmes lakóházból álló

birtok

bérbeadatik január 29-ikén az eperjesi kir. közjegyző úrnál délelőtt 10 órakor megtartandó nyilvános árverésen.

Részletes tudósítást dr. Mosánszky István zárgondnok ad Deák Ferenc-utca 2.sz.alatt.

Harisnyajavító- műhely Eperjesen.

Mérsékelt munkadíjért harisnyákat vállalunk javításra. Női-harisnyákhoz fél pár, férfi-harisnyákhoz egy pár küldendő. Csak mosott és vasalt harisnyák fogadhatók el. :: :: ::

Vidor Béláné, csatorna-utca 2.
(Venetianer-féle ház).

Veszünk

vadásztilalom **vadat,**
alá nem eső

savanyított **káposztát**

a legmagasabb áron.

Eperjesi
Keresztény Fogyasztási Szövetkezet.

PIANINÓ

**bérletre ••
keresztetik.**

Ajánlatok „Zongorabérlet” jellegével a kiadóhivatal útján továbbíthatnak. ::

Magánvizsgálatokra

a középiskola minden osztályából, érettségire, javító- és önkéntesi vizsgára gyorsan, felelősséggel készít elő tanulókat és felnőtteket a

ZSOLDOS-TANINTÉZET

Budapest, VII., Dohány-u. 84. Telefon 32-40.
:: Díjazás csakis eredményes vizsga után. ::

Földbirtokosok,

kik ma rendelnek,

kora tavasszal biztosan szánthatnak

s ezért tanácsos már most nálam azonnal megrendelni a hírneves és elismert

új kétgéprendszerű motorekegarnitúrát,

mely egy elsőrangú németországi gyár gyártmányát képezi. Óriási előnye az eddigi szántógépekkel szemben, hogy láptalajban szerkezete és könnyűsége folytán nem süpped és kötött agyagos talajban is kielégítő munkát végez. A motor négycylinderes és 35-lóerős. Egyéb mezőgazdasági munkálatok elvégzésére is alkalmas, ú. m. cséplésre, szecskavágásra, darakészítésre, vontatásra stb. — Ugyancsak ajánlok vételre 16 HP. gőzekegarni-
új alkatrészt, vala-turához való **új gőz- és motorekéhez való sodronykötelet.**

BÉKÉSI LAJOS, műszaki iroda
Budapest, Almási-tér 8/b.

VISZKETEG!

Rüh, sömör és mindennemű
bőrbaj biztos gyógyszere a

BORÓKA-KENŐCS.

Nem piszkít és szagtalan. Ára 3, 5 és 9 kor. Hozzávaló Boróka-szappan 5 kor. Készíti Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykorós. — Eperjesen kapható Kovaliczky Pál és Pálesch Árpád gyógyszerészében.